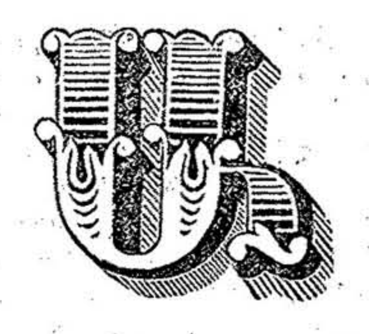
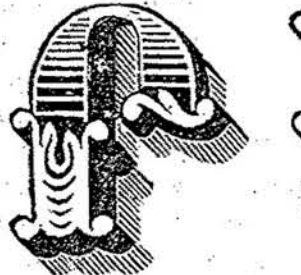
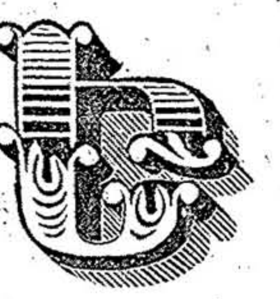
ՀԱՏԸ 5 ՄԻԼԻԷՄ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

		Տարեկան	Վեցամսեայ
ԵԳԻՊՏՈՍ	Ղ. Ո.	80	40
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ	Ֆր.	20	10

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԼԵՒՈՆ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՀԵՐՈՒ ՕՐԳԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՇԱԲԱԹԸ ԵՐԵՔ ԱՆԳԱՄ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
Շարա Ապու Տարտար, Թիւ 16
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ՀԱՍՑԷ
Journal AREV
B. P. № 600
Alexandrie, EGYPTE

ՁՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ՉԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ՝ ՎԱՀԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ

ՑԱՒԻՆ ՊԱՏՃԱՌՆ ՈՒ ԴԱՐՄԱՆԸ

Գ.

«Պէտ՞ք է և անհրաժեշտ է», կ'ըսեն ոմանք. ուրիշներ՝ «Անհրաժեշտ բայց անկարելի է» կ'ըսեն ցաւելով. մինչ ոմանք ալ, կուսակցականնե՛ր՝ որոնց ձեռնհասութիւնն ամէն տարակոյսէ վեր է՝ արգահատանքով կը նային վրադ, առայժմ ներքնապէս կը խնդան միայն, սպասելով որ վաղը զարնեն գլխուդ երբ տեսնեն որ իրօք գործը լուրջի ես առեր և նպատակդ լրագրի յօդուած մը գրել չէ՝ լեր միայն...։

Արդ, ես կ'ըսեմ ահա՛՝ թէ իրօք լուրջի, և չափազանց լուրջի առած եմ մեր բոլոր կուսակցութիւններուն միութեան, անոնց ամենուն մէկ մարմին կազմելուն խնդիրը՝ որմէ կ'սպասեմ ներկայիս հնարաւոր ամենամեծ օգուտը այս հազար անգամ դժբախտ բայց դեռ չմեռած, դեռ ապրելու կարող ազգին համար, այդ օգուտը նկատելով ամենէն առաջ ներքի՛ն օգուտ մը, ազգին իր բարոյականը չոկելու, իր ուժերուն միացորդն ամփոփելու, իր ոգեւորութիւնն ու հաւատքը վերագտնելու և այս ժամանակին պահանջած մեծագոյն զոհողութիւններուն յօժար ու ընդունակ հանդիսանալու գերագո՛յն օգուտը...։

Ուրեմն, առաջիններուն, անո՛նց որ կ'ընդունին անվերապահօրէն թէ «պէտք է ու անհրաժեշտ է», կ'ըսեմ.

— Աշխատեցէ՛ք, աշխատի՛նք միասին։ Խօսեցէ՛ք, պնդեցէ՛ք, ստիպեցէ՛ք։ Ինքզինքնիդ նկատեցէք առաքեալները ամենասուրբ գործի մը և մի՛ թողուք մէկը մինչեւ որ պէտքին համոզուելէ ետք՝ կարելիութեանն ալ չհամոզուի։ Ըսէ՛ք ինքզինքնուդ թէ պէտք չանցընէք օր մը առանց գոնէ մէկ հոգի ձեզի համախոհ դարձնելու։ Ըսէ՛ք ինքզինքնուդ և ըսէք ձեր հանդիպած Հայերուն, թէ առկա միա՛կ միջոցն է փրկութեան, որմէ կրնան ծնիլ, որուն կրնան հետեւիլ բոլոր միւս միջոցները։ Ըսէ՛ք թէ մեծ պատճառ մը չկայ զայն արգիլող՝ այլ կան շատ մը պզտիկ պատճառներ որոնք պէտք տապալին իրեան Ձեր ուժգին մղումին առջեւ։ Ըսէ՛ք թէ դուք՝ չէզոքնե՛ր, դուք՝ ժողովո՛ւրդ, ամէն իրաւունք ունիք այս պահանջքը անոր միջոցիս դնելու յանուն երկրի տառապող Հայութեան։ Եւ վերջապէս ըսէ՛ք թէ իրենց բազմաթիւ սխալներէն ետք՝ որոնցմէ ոմանք ոճիրէ աւելի ծանր են՝ առնուազն նուազագոյն պարտականութիւնն է կուսակցութեանց, առանց որուն պիտի չհանդուրժէք այլեւս որ ձեր մէջը երեւնան և ձեզի խօսին ձեր պարտականութիւններուն վրայ՝ երբ իրենք իրենցը չեն կատարեր...։

Իսկ անոնց որոնք կը յայտնեն թէ «Պէտք է բայց անիրականանալի է» պահանջուած միութիւնը, անոնց ալ կը պատասխանեմ.

— Եթէ «պէտք» է ազգին համար՝ ինչպէ՞ս կրնաք «անիրականանալի» բառով մէկդի քաշուիլ ու թողուլ որ չըրացուի այդ պէտքը։ Արդեօք մեր կարողութեան սահմաններէն, մեր միջոցներէն դո՞ւրս բան մըն է ան։ Եթէ, ընդհակառակը, մեր ձեռքն է ու մենք չենք ըներ, ի՞նչ ահագին ամօթ մեզի համար, որմէ ամէն Հայ պէտք է կարմրի՝ փոխանակ անհոգ անտարբեր մէկ կողմ կենալու...։ Բայց ինչո՞ւ չըլլայ...։ Տեսէ՛ք, շատ մը տեղերու Հայ բնակչութիւնը, իր կեանքը փրկելու և զայն ապագային նորէն Հայ ազգին ընծայելու համար, յանձն կ'առնէ կոր Թրքութեա՛ն միանալ, և մենք, թէպէտ ամօթահար՝ բայց գոհ կ'ըլլանք կոր որ ազատե՛ր են անոնք, որովհետեւ տեղեր կան ուր առիկա ալ օգուտ չունի...։ Ատկէ աւելի դժուա՞ր է միթէ միանալ Հայ կուսակցութեան մը համար ուրիշ Հայ կուսակցութիւններու հետ, ինչ որ ուրիշ բան չէ վերջապէս մեր իրականութեան համար՝ բայց եթէ գիւղի մը մէջ ժամանակի ընթացքին զանազան վէճերու հետեւանքով տնկուած մէկ քանի տարբեր մացառներու և մի ձուլումը, իրենց քահանաներովն ու տէրացուներովն ու ժողովուրդովը միասին, մանաւանդ ա՛յն ժողովուրդով որ այդ մառուներէն ոչ մէկը կը յաճախէր և վաղը խանդավառուած թերեւս լեցնէ մեր նոր եկեղեցին...։ Ու մի՛ ըսէք թէ մինչեւ հիմա իրականացած չըլլալը՝ անիրականանալի, անկարելի ըլլալը կ'ապացուցանէ։ Որչա՞փ բաներ կան որ եղած չէին մինչեւ հիմա և կ'ըլլան կոր այսօր։ Մեծ ազգերուն վրայ նայեցէ՛ք, որոնք մեզի չափ գէշ վիճակի մէջ չըլլալով հանդերձ, իրենց «սրբազան միութիւնը» կըրցեր ետք՝ ամէն օր նոր ու ծանրագոյն զոհողութիւններու յանձնառու կ'ըլլան յօժարակամ, մի՛ միայն դիմադրել կարենալու, ինքզինքնին պաշտպանելու, իրենց ազատութիւնը գնելու համար։ Վա՜յ մեզի՝ եթէ հարիւրապատիկ աւելի մեծ վտանգի մը դէմ գտնուելով հանդերձ՝ կարելի չենք նկատեր զոհողութիւնը... ինչ զոհի.— բառի մը, անունի մը, պիտակի մը...։ Բայց անկարելի՛ն առիկա չընելն է. անկարելի՛ն՝ այնչափ ծռած միտք մը ու այնչափ չորցած սիրտ մը ունենալն է՝ որ տակաւին այսօր, այս պահուս, այդ մէկ ուրիշ չէ՛ տեսնենա՛յ ըմբռնել ու այդ սիրտը չէ՛ զգացա՛յ զգալ թէ ազգը, եղեռնապատ ու արիւնլուայ, ապրիլ կարենալու համար

իր ողջ զաւակներէն կ'սպասէ տրտասուոր բաներու, գերագոյն միջոցներու, ամէ՛ն միջոցներու։ Եթէ շատ քիչ յոյս, ամենաչնչին յոյս մըն ալ ունենայինք որ մեր ուժերուն միութենէն կրնայ օգուտ մը ծնիլ, այդ քիչ մը յոյսին համար պէտք էր փութայինք զայն կատարելու, ինչպէս սիրական ծանր հիւանդի մը համար մարդ կ'ընէ ամէն ինչ, ամենէն հազուագիւտ դեղն ալ կ'աշխատի ճարել ու հասցնել անոր...։ Անկարելի՞. բայց կարելին ա՞յն է միթէ՝ որ աւեր ու ամայի Հայաստանի մէջ, վաղը չորս կուսակցութիւն՝ արտասահմանէն ներս մտած իրենց չորսական անդամներովը դէմ դիմաց գան և աւերակներու տիրապետութիւնը ուզեն խլել իրարու ձեռքէ...։

Մեր հին Արտաւազդ Թագաւորը, իր գէշ համբաւին հակառակ, չհանդուրժեց այդ գաղափարին, և ըսաւ՝ հօրը գերեզմանին վրայ ինկած զոհերը տեսնելով.

— Դուն կ'երթաս և ինծի կը թողուս որ աւերակներո՞ւ վրայ թագաւորեմ...

Մինչդեռ մեր կուսակցութիւնները, իրենց խե՛ղճ մօրը՝ հոգեվարք Հայաստանին, մէյ մէկ կէս ալ իրենք պիտի տային որպէսզի չուտ մեռնի, և պիտի ըսէի՛ն.

— Կը մեռնիս կոր, մեռի՛ր. մենք քու ոսկորնե՛րդ ալ կրնանք իբրև զէնք գործածել և իրարու գըլխուն զարնել...։

Ա՛յս չէ՞ որ պիտի նշանակէր ձեր «Անկարելի՛ն»...։

ՎԱՀԱՆ ԹԷՔԷԵԱՆ

ՍՈՒԷՏԻՈՅ
ԴԻՒՑԱԶՆԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

Բ.

ԴԻՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ա. Ճակատամարտ

Օգոստոս 8ի այս առաջին յարձակումը կատարող թշնամի ուժը հազիւ 200 զինուորէ կը բաղկանար։ Հակառակ որ Սուէտիացւոց կազմակերպութիւնը և պատրաստութիւնները աւարտած չէին, անոնք անմիջապէս իրենց կռուողները կը հաւաքէին ու թշնամին կը դիմաւորէին։ Թուրք զօրքերը Հայերուն կողմէ բացուած առաջին կրակէն իսկ կ'սկսին նահանջել։ Զարմանք ժամ յետոյ այդ զինուորները Գապաջըք անուն Թրքաբնակ գիւղը կը մտնէին՝ հալածուած մեր քաջարի հերոսներէն։ Այս ճակատամարտին մէջ Հայերը ո՛չ մէկ կորուստ կ'ունենան, իսկ Թուրքերը՝ հակառակ իրենց ընկրկելով եւ փախչելուն, 7-8 հոգի կը կորսնցնեն։

* *

Յաջորդ ընդհարումները նկարագրելէ առաջ, և գաղափար մը տալու համար երկու կողմերու ուժերուն անհամեմատ անհաւասարութեանը վրայ, հոս կարգն է ըսելու որ զէնք կրելու ընդունակ Հայերու թիւը հազիւ 7.800ի կը հասնէր և ատոնցմէ 4.300ը սկզբան վրայ զանազան կրակելու մասնաւոր կռիւներուն, զէնքերու թիւին անբաւականութեանը պատճառաւ։ Արդարեւ, Հայ կռուողները հազիւ ունէին 140ի չափ յունական կրահրացան, 6 ֆռանսական-մաուզեր և 150-200ի չափ հին որսի հրացան (չիֆթէ և չախմախլը)։ Եւ երբ ըսենք թէ այսպիսի չընչին պատրաստութեամբ մը՝ 4.500 հոգի գլխադրած՝ են իրենցմէ տասնապատիկ թուով կանոնաւոր զօրքերու և վայրագ պաշըպօզուքներու, ընթերցողին կը մնայ խորհրդածել թէ այս և միւս կիլիկեան աւանները ի՞նչ հրաշքներ կըրնային գործել եթէ բաւականաչափ կանոնաւոր զէնք ունեցած ըլլային...։

* *

Օգոստոս 9ին Սուէտիոյ միւտիրին կողմէ Առաջնորդական Փոխանորդ Հօր և Ճանիկի անդամ Միլքոն աղա Պուլումճեանին թուղթ մը եկաւ՝ հնազանդութեամբ պարունակութեամբ.

«Ցաւօք լսեցինք ձեր երկուքին ալ ժողովուրդին հետ լեռ բարձրացած ըլլալը։ Այսպիսի ընթացք մը կարելի չէ հաշտեցնել ձեր պատուոյն ու դիրքին հետ։ Բարեկամութիւն տակաւին չէք, և այժմէն կ'ուզեմ երեւակայել թէ ի՛նչ պիտի ըլլայ ձեր վախճանը, երբ հոն մը մեր զօրաւոր բանակներուն յարձակմանը ենթարկուիք։ Հետեւաբար կը փափաքիմ որ ձեր ամբողջ ժողովուրդին հետ վար անմիջապէս յանձնուիք և զաղթելով կատարէք կառավարութեան հրամանը։ Հակառակ պարագային, ձեզի՛ կը մնայ պատասխանատուութիւնը այդտեղ թափուելիք արիւններուն և արցունքներուն»

Նամակաբերին ըսուեցաւ թէ պատասխան չկայ։

Հայերը այլեւս վճռած էին ցմահ կռուիլ։ Անոնք մէկ կողմէ իրենց կազմակերպութիւնը կ'ամբողջացնէին՝ կըռուողները տասնակներու բաժնելով ու զանոնք դնելով տասնապետներու հրամանին տակ, և միւս կողմէ ամրոցներ ու խրամատներ կը շինէին։

Բ. Ճակատամարտ

Յաջորդ առտուն, Օգոստոս 10ին, դեռ լոյսը չի բացուած, Պազանձ կոչուած կէտէն թրքական ուժերը յարձակում գործեցին դէպի լեռը, օգտուելով թանձր մառախուղէն։ Թշնամին, որ 1500-1600 կանոնաւոր զինուորներէ կը բաղկանար, իր հետ բերած էր երկու թընդանօթներ և լեռան բոլոր ճամբաներն ու դիրքերը գրաւող փիւրքմեններ։ Մեր փոքրաթիւ պահակները տեղի տուած ըլլալով, թշնամին կը յառաջանար և ծուխ տեսած վայրերուն վրայ զէնքի ու թընդանօթի հարուածներ կը տեղացնէր։ Միեւնոյն ժամանակ անձրեւն ալ կուգար, որմէ Հայերուն վառօդը թրջելով՝ ամբողջական հրացանները անգործածելի դարձան և միայն փամփուշտաւոր հրացաններով (կրանէրով) կարելի եղաւ պատասխանել Թուրքերու կրակին։

Այս աննպաստ պարագաներուն հակառակ, Հայերը հերոսաբար կռուեցան. այնպէս որ թշնամին իր առաջին գրաւած դիրքէն քայլ մ'իսկ չկրցաւ յառաջանալ, թէեւ մինչեւ իրիկուն անընդհատ ռումբի ու գնդակի տարափներ տեղացուց։ Գիշերուան մութը միայն վերջ տուաւ այս ընդհարումին որ 13 ժամ տեւած էր։

Վաղորդայնին հասկցուեցաւ որ թշնամին գիշերուան խաւարէն օգտուելով աներեւոյթ էր, իր հետ տանելով բազմաթիւ վիրաւորներ և մեռեալներ. սակայն զարձեալ ռազմադաշտը լեցուն էր թշնամի դիակներով որոնց մէջ սպայ մըն ալ կը գտնուէր։ Այդ օրը Հայոց ձեռքը [illegible] ... հոգ, ռազմամթերք և ջուրի ամաններ, նաև դրամ ... ։

Այս ճակատամարտին մէջ նահատակուեցաւ Սուէտիոյ ամենայանդուգն հերոսը՝ Յակոբ Գարակէօզեան (Վաղըֆ գիւղէն). կարելի էր Սուէտիոյ առիւծը կոչել զայն. շրջակայից Թուրքերն ու Ֆէլլահները անոր անունէն կը դողային։ Միւս Հայ սպաննուածներն էին. Խօշօղլու Բարսեղ (Խտըր-Պէկցի), Մէնտէկ Մուսա-օղլու Պօղոս (Պիթիասցի), Գօճենց Յակոբ-օղլու Աբրահամ (Պիթիասցի) և Բեասցի Սարգիս (Հաճի-Հապիպլի գիւղէն). իսկ վիրաւորուածներն էին. Ա... Պօղոս-օղլու Մովսէս (Եօղուն-Օլուգցի) և Տավուտ Սարգիս-օղլու Ցակոբ (Խտըր-Պէկցի)։

Այս կռիւին մէջ իր քաջութեամբ նշանաւոր հանդիսացաւ Պետրոս Գալուստեան որ իրարու ... չորս թնդանօթաձիգներ սպաննեց։

* *

Օգոստոս 11-14, Տաճկաց Բամազան-Պայրամի առթիւ պատերազմ տեղի չունեցաւ, բայց պահակներու և շրջիկ պահակախումբերու միջեւ ընդհարումները անպակաս եղան։

Դաստուրեց Մ. Տ.

ՀԱՅԵՐՈՒ ԲՆԱՋՆՋՈՒՄԸ

«ԹԱՅՄԶ»Ի ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆԸ

(30 Սեպտեմբեր)

Այսօր կը հրատարակենք Գաճիրէի մեր թղթակիցէն հաղորդուած նորագոյն մանրամասնութիւններ Փոքր Ասիոյ մէջ Հայերու ամբողջական կոտորածներու, որոնք այժմ տեղի կ'ունենան Կ. Պոլսոյ մէջ բանակալող Երիտասարդ-Թուրք պարագլուխներու առաջնորդութեամբն ու հրամանովը։ Կոտորածը այնքան համատարած դարձած է և բարբարոսական այնպիսի հանգամանքներով ընկերացած, որ կարելի է ըսել թէ մերձաւոր արեւելքի արիւնալի տարեգրութեանց մէջ նախընթաց մը միայն ունի։ Այդ նախընթացը կը գտնուի Պուլկարիոյ սարսափելի պատմութեան մէջ։ Երբ աշխարհակալող Օսմանցիները առաջին անգամ անցան Պալքաններէն, Պուլկար ցեղը այնպիսի ամբողջական բնաջնջումի մը ենթարկեցին, որ Պուլկարիոյ անունն իսկ մոռցուեցաւ Եւրոպայի յիշողութենէն։ Մօտաւորապէս հինգ դարեր Պուլկար ժողովուրդին մնացորդներուն գոյութիւնը գրեթէ անծանօթ մնաց Եւրոպայի համար և երբ Սերպիա և Յունաստան պայքարեցան ազատութեան համար, ոչ ո՛ք մտքէն կ'անցնէր թէ ուրիշ ազգ մըն ալ կար, որ անգամ մ'ալ երեւան պիտի գար Թրքական վատթար վարչութեան առաջ բերած նուաքեցութենէն։ Այն ճակատագիրը զոր դարեր առաջ Թուրքերուն ջանադիր եղաւ սահմանել Պուլկարներուն համար՝ հիմա գրեթէ անհաւատալի վայրագութեամբ մը կը գործադրուի Հայերուն նկատմամբ։ Երիտասարդ-Թուրքերը, ինչպէս կ'երեւայ, կը մտադրեն առ յաւէտ կարգադրել «Հայկական խնդիրը»՝ Թրքական իշխանութեան տակ գտնուող երկիրներուն մէջէն ամբողջ Հայ ազգաբնակութի՛ւնը բնաջնջելով։ 1894, 1896 և 1909 թուականներուն կոտորածները պզտիկ բաներ էին բաղդատմամբ Հայերու այն միահաղոյն փճացումին որ հիմա առաջ կը տարուի Միութիւն և Յառաջդիմութիւն Քոմիթէին գլխաւորները ժամանակ մը յաջողեցան համոզել Արեւմտեան Եւրոպան թէ իրենք պատասխանատու չէին 1909ին Ատանա, Տարսոն և այլուր տեղի ունեցած հալածանքի Հայերու վայրագ նախճիրին։ Հիմա կը հասկցուի թէ առաջնակարգ Հայերու կողմէ այն ժամանակ

եղած վերագրումները սուտ էին և թէ՝ Բոմիթէին անդամները, որոնք այն ատեն կը ներկայանային Պետութեանց հանդէպ իբրև առաքեալները նոր դարագլուխի մը յորում ամէն կրօնքէ Թրքական հպատակները հաւասարութիւն պիտի վայելէին, իրենք իսկ էին դրդողներն ու քաջալերողները 1909ի կոտորածներուն։ Հայերու այսօրուան կազմակերպեալ բնաջնջումին ուղղակի պատասխանատու երկու մարդերը՝ Էնվէր փաշան և Թալէաթ պէյն են։ Գրեթէ մխիթարական է ըսել թէ այս մարդերէն ո՛չ մէկը հարազատ Թուրք արիւնէ են, այլ երկուքին ալ խորթ մահմետականներ ըլլալը քաջածանօթ է։ Էնվէր կէս Բոլոնիացի է, իսկ Թալէաթ «դնչու» խառնածին մը, մարդ մը՝ որ տեղ կամ հայրենիք չունի։ Էնվէրի համար կը հաւաստեն թէ Հայերուն դէմ կատղած է՝ որովհետև անոնք Ռուսերուն օգնած են, կ'ըսուի, կովկասեան կռիւներուն մէջ։ Թալէաթ, Բոմիթէին ամենէն ազդեցիկ անդամը, կը թուի թէ սիրայօժար հետևած է Էնվէրին և հրամայած է անխնայ արմատախիլ ընել Հայերը։ Տարօրինակ է խորհիլ որ, դեռ 6 տարի չկայ, այս հրէշային եղեռնին գլխաւոր հեղինակը Լոնտոնի մէջ կը մեծարուէր իբրև մէկը Թուրքիոյ մէջ «պարլամէնթական կառավարութիւն» ներմուծողներուն։ Էնվէր իր ոճրապարտ ասպարէզին մէջ յառաջացած է մի՛միայն ռէվօլվէրի ծայրով։ Մարդ մըն է ան՝ որ իր յաջողութեանց ամէն մէկ քայլափոխը դրոշմած է վայրագ մարդասպանութիւններով. իսկ Թալէաթ շատ աւելի կարող անձ մըն է. անիկա միշտ քաղքենի մնացած է, և մինչև վերջերս չէր կարծուէր որ անիկա ընդունակ ըլլար այնպիսի վայրագութեանց, որոնց բաղդատմամբ՝ նախորդ սուլթան Ապտիւլ Համիտի յոռեգոյն արարքները բոլորովին մեղմ և մարդասիրական պիտի երևնային։

Սակայն մէկ ու կէս միլիոն Հայերու Թրքական հողէն բնաջնջումի փորձին ամենագլխաւոր պատասխանատուութիւնը կը ծանրանայ Գերմանիոյ վրայ Էնվէր և Թալէաթ չե՛ն կ. Պոլսոյ վարիչները. անոնք իրենց գերման տէրերուն ձեռքին մէջն են։ Պերլինէն եկած բառ մը բաւական պիտի ըլլար կեցնելու սպանութեան, աւարառութեան և աւերումի վայրենի շուայտութիւնը որ աւերակ կը դարձնէ Փոքր Ասիոյ ընդարձակ շրջանները և կը ծաւալի մինչև Պոլիս։ Բայզերը գլխու մէկ շարժումով կրնար հարկադրել հայկական կոտորածներուն դադարումը։ Պիտի մի՞ջամտէ՞ անոր ձեռք կարծեր։ Այն ինքնակալը որ հաշտ աչքով դիտեց Լուվէնի և Տինանի սարսափները՝ Փոքր Ասիոյ սրտին մէջ այժմ տեղի ունեցող ողբերգութիւններուն մէջ ոչինչ պիտի գտնէ իր զգայնութիւնը դայթակղեցնող։ Եւ արդէն, իր անցեալին վերյիշումը կը բաւէ մակաբերելու համար իր այսօրուան բռնելիք դիրքը։ Բազմաթիւ Հայերու Պոլսոյ գերմանական դեսպանատան պատուհաններուն առջև պաղ-արիւնով խողխողուելէն վերջ՝ անիկա գնաց Թուրքիա և ողջունեց Ապտիւլ Համիտը իբրև եղբայր։ Իր սեփական ներկայացուցիչներն են այսօր որ կ'աջակցին Թուրքերուն նոր դեր-նախճիրներուն՝ անոնց գործադրութեանը հսկելով։ Մեր Թղթակիցը կուտայ անունները գերման հիւպատոսներու որոնք կ'օգնեն և ուժ կուտան այս սիստէմաթիկ բարբարոսութեանց։ Կարծած էինք որ Պելճիքայի եղեռնագործութիւններէն աւելի խորունկ բիծ մը չպիտի կրնար արատաւորել գերման վեհապետը և գերման ժողովուրդը։ Սխալած էինք։ Հայկական կոտորածները ա՛լ աւելի անհլլի օրինակներ են՝ կազմակերպեալ նախճիրի և ընդհանուր կողոպուտի գերման ախորժակին։ Միութիւն և Յառաջդիմութիւն Բոմիթէին պետերը եթէ իրենց գլխուն թողուէին, կրնային վերջ ի վերջոյ յոգնիլ իրենց չարագործութիւններէն։ Անոնցմէ ոմանք տակաւին ամօթի ամէն զգացում կորսնցուցած չէին։ Բայց եթէ անոնք դաշնակցած են գերմանական «սարսափաձգութեան» մէթոտներուն պաշտօնական ներկայացուցիչներուն հետ, այդ պարագային կը վախնանք որ Հայերուն համար շատ քիչ յոյս մնացած ըլլայ։ Միակ բանը զոր Դաշնակիցները կրնան ընել ներկայիս, կը կայանայ ազգարարելուն մէջ Թալէաթին և իր չարագործութեան ընկերակիցներուն՝ թէ պատերազմը նշանակելի փոփոխութեանց ենթարկուելու վրայ է, և թէ պիտի գայ ժամանակը յորում իրենց օձիքը ձեռք պիտի տան և իբրև հասարակ մարդասպաններ պիտի պատժուին վրիժառու Պետութեանց կողմէ։

Թարգմ. Մ. Տ.

ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԸ

ՍՈՒՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՆՈՐ ԵՒ ՄԵԾ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐ

«Ազգային Շահերու Պաշտպանութեան Հիմնադրամ»ի տեղւոյս Յանձնախումբը, նկատի ունենալով ներկայ ազգային ծովածաւալ աղէտին վերջին վատթարագոյն իրադարձութիւնները, իր մինչև ցարդ ապահոված նիւթական օժանդակութիւնը անբաւարար համարելով,— ինչ որ կը համապատասխանէր տեղւոյս ընդհանուր ազգայնոց զգացումներուն,— Սեպտեմբեր 19ին գումարուած նիստի մը մէջ որոշեց ազգային ընդհանուր ժողով մը գումարել, այսպիսով առիթը տալով իւրաքանչիւր անհատի աւելի լայնօրէն բերելու իր օժանդակութիւնը Ազգին ներկայ ողբալի կացութեան հանդէպ։

Ընդհանուր ժողովը գումարուեցաւ Սեպտեմբեր 26ի Կիւրակէն, (յ. մ.) ժամը 4.30ին, Խարթում, Տիար Ա. Սինկըրի բնակարանը, կառավարութեան արտօնութեամբ։

Ներկայ էին Խարթումէ, Օմտուրմանէ և Հալֆայայէ 41 ազգայիններ։ Ժողովին բացումը կատարեց Յանձնախումբիս Նախագահ Տիար Մատթէոս Բիւրքճեան, որ հակիրճ կերպով ժողովին նպատակը պարզելէ ետք, բեմ հրաւիրեց, նախապէս եղած կարգադրութեան համաձայն, Տիար Յովհաննէս Սէքսէնեանը, որ ներկաներուն ուշադրութիւնը լարեց ամբողջ կէս ժամ տևող շատ տպաւորիչ ու թելադրական բանախօսութեամբ մը։

Տիար Սէքսէնեան բացատրեց ներկաներուն իրաւունքի և պարտականութեան սկզբունքները մարդուս ընկերային յարաբերութեանց վերաբերմամբ, և ցոյց տուաւ թէ մարդուս համար պարտականութիւն կատարելը նոյնքան գոհունակութիւն և հաճոյք առթող պարագայ մըն է, որքան իրաւունքներ վայելելը։ Տիար Սէքսէնեան ըսաւ թէ «այսօր համախմբուած ենք հոս պարտականութիւն մը կատարելու, պարտականութի՛ւն մը հանդէպ չիջելու, ճողելու վրայ եղող ազգի մը, որուն մասը կը կազմենք։ Պատեհութիւն կը տրուի մեզ այսօր ամբողջ ազգի մը վերապրումին հսկայ գործին մասնակցելու, ինչ որ պարտաճանաչութեան անհուն գոհունակութիւնն ու հաճոյքը պիտի պատճառէ մեզի։»

Տիար Յ. Սէքսէնեան ցաւօք յիշատակեց մեր ազգովին տարօրինակ անտարբերութիւնը ներկայ ծովածաւալ աղէտին հանդէպ, և կսկծով ափսոսաց՝ որ այս ընդունիլ կարգ մը չքմեղանքներ, որոնցմէ յիշեց նախ թէ մեր քով ազգային իրաւունքի և պարտականութեան սկզբունքը մխտանի է. կոչուած ենք պարտականութիւններ կատարելու, առանց համապատասխան իրաւունքներ վայելելու պատեհութեան։ Երկրորդ՝ թէ դարերու բռնակալութիւնը, տարագրութիւնը, խախտած են մեր «Ազգ» և «Հայրենիք»ի զգացումները։ «Սակայն, ըսաւ բանախօսը, հո՛ն է ահա բո՛ւն վեհանձնութիւնը, բո՛ւն անձնազոհութիւնը,—պարտականութիւններ կատարել առանց իրաւունքներ վայելելու,—հո՛ն է գերագոյն ճիգը. Ազգը և Հայրենիքը յիշել՝ տարագրի հոգեբանութեան մէջէն»։

Տիար Սէքսէնեան ապա մատնանշեց թէ համախմբուած ենք այսօր ոչ թէ ողորմութիւն մը տալու կամ հանգանակութեան մը մասնակցելու, այլ պարտք մը հատուցանելու, տուրք մը վճարելու, և այդ տուրքին չափը պիտի ըլլայ առաւելագոյնը որը կարելի ըլլայ իւրաքանչիւր անհատի համար։

Վերջացնելէ առաջ, Տիար Սէքսէնեան պարտաճանաչութեան գոհունակութեան դէմ հակադրեց պարտազանցութեան մղձաւանջը և պարտազանցութեան մտատանջութիւնէն խելագարած մէկուն օրինակը պատմելով զգացուց թէ ներկայ աղէտին հանդէպ այսօրուայ մեր պարտազանցութիւնը կրնայ պատճառ մ'ըլլալ որ մեր խղճմտանքը վաղը մեզ տանջէ ու խենթեցնէ։

Բանախօսութենէն ետք, որուն ազդեցութիւնը որոշապէս նշմարելի էր ամէն դէմքի վրայ, և որ խլեց բուռն ծափահարութիւններ, Տիար Նախագահը պատեհութիւն տուաւ ներկաներուն արտայայտուելու համար սոյն նիւթին շուրջ. որուն վրայ՝ Տիար Սեդրակ Ճօրճ խօսք առնելով, զգայացունց խօսքերով դպաւ ներկաներուն սրտին ու զգացումին և հրաւիրեց դէպի պարտականութիւն և օգնութիւն։

Ետև այնու, գաղափարի փոխանակութիւններ տեղի ունեցան հանգանակութեան ձևին մասին և մեծամասնութեամբ համաձայնուեցաւ մասնաւճարներու դրութեամբ տարեկան գումարներ արձանագրուիլ։ Անմիջապէս արձանագրութեան սկսուեցաւ, և ամէն գովասանքէ վեր է ըսել թէ վայրկենապէս ամէն անհատ կատարեց իր պարտականութիւնը լիուլի, անյուսալի գումարներ ստորագրելով։ Հանգանակութեան արդիւնքը կը մօտենայ 1200 ոսկիի, որ շարունակելի ըլլալով յուսալի է որ 1500 ոսկիի յանգի։ Ցարակից կը ղրկենք առաջին ցանկը, զոր կը խնդրենք հրատարակել։ Կը յուսանք թէ ժողովէն բացակայ և Սուտանի զանազան վայրերուն մէջ գտնուող ազգայիններու արձանագրութիւնները կը լրանան մինչև ամիս մը, երբ կը կարողանանք հրապարակել երկրորդ ցանկը։

Համաձայն ժողովին որոշումին, ժողովին փայլուն արդիւնքը անմիջապէս հեռագրուեցաւ Հէլիօբօլիս, Վսեմ. Պօղոս փաշա Նուպարի հասցէին, հետևեալ կերպով.

«Սուտանի Հայերը, խիստ խանդավառ համաժողովի մը մէջ, այսօր 1200 ոսկիէ աւելի գումար մը արձանագրեցան Հայկական Ազգային Հանգանակութեան (Հիմնադրամի) ի նպաստ։ Կը խնդրենք ներկայ հեռագիրը հաղորդել «Արև» և «Յուսաբեր» լրագիրներուն»։

Հայկ. Շահերու Պաշտպան
Ընդհ. Հանգ. Սուտանի Յանձնախումբին
Քարտուղար Ե. Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ԿԻԼԻԿԵՑԻՆԵՐԸ

ՊՕՐ-ՍԱՅԻՏԻ ՄԷՋ

(Սեփական թղթակցութիւն)

Երկուշաբթի

Պատուաստի գործը այսօր ալ կը շարունակուի մեծ եռանդով։ Ժամը 1ին արդէն բոլորը պատուաստուած են։ Ամէն թաղ (25ական վրան) իր Թաղապետին առաջնորդութեամբ կը ներկայանայ և իւրաքանչիւր ընտանիք կարգ կարգ կ'ուղղուի դէպ ի պատուաստի վրանը, որուն տակ բժիշկը և հիւանդապահուհիներ, թիւով 9, առանց շունչ առնելու նշդրակ կը շարժեն։ Դուրսը, անցքին առջև, օգնական տիկիններ և օրիորդներ ալքօլի պնակը ձեռքերնին թևերու պատուաստուելիք մասը կը լուան։ «Բացէ՛ք ձախ թևերնիդ». այս է հրամանը, որ աւելի հասկնալի ըլլալու համար՝ շատ անգամ կը փոխուի «Սօլուկ թեւդ բաց արէ»ի։ Շատերու շապիկներուն թևը նեղ ըլլալով՝ կ'ստիպուինք թևին ճիշտ պատուաստուելիք տեղէն կերպասը մկրատել։ Մեծ մասամբ ցնցոտիներով պաշտպանուած՝ երբ մանաւանդ «նոր հագուստ պիտի տանք»ի խոստումը կ'ընենք՝ իրենց լեզուին ծայրը եկող «ողջ ըլլաք»ին հետ միասին, երեսնուն վրայ ալ գոհունակութեան ժպիտ մը կը ծագի։ Կը մտածեմ սակայն, թէ քանի որ մինչև հիմա անոնց հազիւ մէկ չորրորդը միայն կրցած ենք հագուեցնել, ան ալ կիսկատար կերպով, խեղճերուն դէշ աղէկ ունեցած միակ շապիկը կամ շփակը մկրատելնիս կրնանք քաւել... այս պարագան խեթան մը ընելով և յորդորելով որ դեռ իրենց պարտականութիւնը չկատարողները փութով օգնութեան հասնին։ Շարժէ՛, ո՛վ Եգիպտահայ, շարժէ՛ ու ապացոյցը տուր կենդանութեանդ։

— Կարմիր Խաչի պիւտճէին վրայ կարևոր ծախք մըն ալ կ'աւելնայ, որ սակայն ամենօգտակարներէն պիտի ըլլայ։ Նկատելով որ հիւանդանոցէն մեկնողները, ինչպէս նաև տկարակազմ անձեր ու մասնաւորապէս կաթնտու մայրեր անհրաժեշտ պէտք ունին քիչ մը աւելի խնամուած սնունդի, որոշուած է այդպիսիներուն մասնաւոր կերակուր տալ անջատ խոհանոցէ մը։ Այս սիսթէմը ընդունելով՝ ասկից վերջ պէտք պիտի ունենանք նաև ուտելիքի վերաբերեալ նուէրներու, ինչպէս բրինձ, ոսպ, իւղ, շաքար, մաքարօնի, խաղող ևն։ Չըսուի՛ թէ պէտքերը իմաց չեն տրուիր ժամանակին...

Երեքշաբթի

Առտուն՝ Թղթատարը հաճելի անակնկալ մը կը բերէ ինծի։ Զակազիկի ազգ. վարժարանի ուսուցչուհին՝ Տիկ. Մելքոնեան, գաղթականներու դպրոցին մասին թերթերուն գրածները կը կարդայ իր աշակերտներուն (թուով միայն քսան), ինչ որ կը մղէ զանոնք իրենց մէջ հանգանակութիւն ընելու՝ քանի մը տետրակ և քարտախտակ հասցնելու համար իրենց անբաղդ եղբայրներուն և քոյրերուն։ Անոնց զանձանակներուն պարունակութիւնը գոյացած 152 ղրշ.ին վրայ ազնուաբար նոյնքան գումար մը ևս կ'աւելցնէ Տիկ. Քարքերեան, ու անոր արդիւնքովը գնուած 400 տետրակ, 100 քարտախտակ և երկու տուփ քարգրիչները վաղը իսկ կը բաժնենք, դասարաններէն մէկ-երկուքին, պզտիկ նուիրատուներուն բարեւներովը միասին։ Հազար շնորհակալութի՛ւն, յանուն իրենց Կիլիկեցի եղ. յրներուն, իրենց ծափելի ժէսթին համար։

— Ասիութէն ալ Պ. Ա. Մաշլաքճեան «Արեւելք» խորագրով վենետիկեան սիրուն աշխարհացոյց մը ղրկած է, որ կ'ն, եւայ բարձր. կարգի դասարանին պիտի յատկացուի, հատ մը միայն ըլլալուն համար։

— Դասարաններու վերջնական կազմութիւնը դիւրացնելու դիտումով, այսօր դպրոցին 1130 աշակերտները հասակի չափով վրաններու տակ բաժնուեցան։ Դպրոցի յատկացուած 18 վրանները քիչ կուգան։ Մօտը գտնուած արհեստանոցի համար չինուած վրանները առժամապէս դպրոցի յատկացնել հարկ եղաւ։

— Սպասելով կարի արհեստանոցին վերջնականապէս կազմակերպուելուն՝ ուրախութեամբ կ'արձանագրեմ թէ երկու օր առաջ նուէր եկած կարի մեքենան գործի սկսաւ արդէն։ Տիկնայք Քանունեան և Արշարունի կը կարեն ու կը ձևեն, իսկ գաղթականներէն տասնեակ մը կիներ ու աղջիկներ ձեւուածները իրենց վրաններուն տակ կարելու կը տանին։ Այժմէն կ'երեւակայեմ թէ ինչ զբաղեալ բաժին մը պիտի ըլլայ կարի արհեստանոցը, ուր՝ այժմու տասնեակ մը աշխատաւորներուն տեղ հարիւրաւորներ պիտի նստին, որոնց սակայն կերպաս, ապածոյ, խասա, բազեն, վըլուռ-Ֆանելա ևն. հասցնելու է... ծրարներով։ Ամենէն յարգի նուէրները պիտի ըլլան ասոնք, քանի որ այս կերպով ոչ միայն իրենց հասակով ու ճաշակով պիտի կրնանք հագուեցնել զիրենք, այլ մինչև ամիս մը՝ չհագուած մարդ պիտի չմնայ քէմբին մէջ... եթէ միայն ամէն հայ տիկին որոշէ անպայման ու անմիջապէս շրջազգեստցու մը նուիրել (7էն 8 մէթրօ), ամէն օրիորդ շապիկցու մը (3էն 4 մէթրօ), և ամէն այր մէկ մէկ ձեռք կէլեպիեցու զէֆիր։ Այսպէսով կը վստահացընեմ որ մինչև ամիս մը հագուստի պէտքերնիս լրացած կ'ըլլայ, ու մեր արհեստանոցը կրնայ այլևս իր ուժերը ամբողջովին նուիրել դուրսի կարերու, որ պիտի ըլլայ նաև ապրուստի պատուաւոր միջոց մը բոլոր աշխատաւորուհիներուն։

— Ամէն առտու քէմբ հասնելնուս, նաւամատոյցին վրայ հարիւրաւորներ մեզ կը դիմաւորեն, մեծ մասը «Թե՛րթ, Թե՛րթ» ըսելով։ Կը հասկնաք անշուշտ թէ Թերթ չէ՛ որ կը ծախեն, այլ անհամբեր Թերթի կ'սպասեն։ Ձեր քսան օրինակ «Արև»ներուն համար մասնաւոր շնորհակալութիւններ ունիք, բայց մի զարմանաք եթէ ըսեմ որ, քսան օրինակն ալ քիչ կուգայ կոր։ Դպրոցին համար երեք օրինակ յատկացնող նուիրատուին գովելի օրինակին հետևողներ չպիտի գտնուի՞ն արդեօք։ Ու ի՛նչ հաճելի զբաղում է ընթերցումը։

Ն. ԹՈԳԱԹ

ՊԱՇՏ. ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

Ամէն կողմէ ամէն օր այլ և այլ նուէրներ կը ղրկուին Բօր-Սայիտ Կիլիկեան մերազգի գաղթականաց բազմատեսակ պէտքերուն հասնելու գովելի հոգածութեամբ։

Այս առթիւ ազնիւ նուիրատուաց յայտնելով հանդերձ սրտագին շնորհակալութիւն՝ իրենց ցոյց տուած սոյն մարդասիրական վերաբերմունքին համար, հարկ կ'զգանք իրենց և առհասարակ բոլոր Պատ. Ազգայնոց ուշադրութիւնը հրաւիրել հետևեալ կէտերուն վրայ, որոնց նկատառումը կարևոր է, որպէսզի նուէրներու ստացման՝ բաշխման և նպաստի գործին ընդհանուր մատակարարութեան մէջ շփոթութիւն և թիւրիմացութիւնք չպատահին։

1. — Անհրաժեշտ է որ ամէն նուէր — դրամական կամ իրեղէն — ղրկուին ուղղակի մեր կամ Կարմիր Խաչի անուան, հոս, Գահիրէ, վասն զի միջոցներ ձեռք առնուած են առաքումները արագ և նպաստաւոր պայմաններու մէջ կատարելու համար։

2. — Եթէ ղրկուած նուէրն իրեղէն է, հարկ է նամակով մը մանրամասնել ծրարին պարունակութիւնը, այսինքն ի՞նչ և քանի՞ հատ ըլլալը։

3. — Կը խնդրուի շատ գործածուած և հիւանդ անձերու զգեստներ չղրկել, իսկ քիչ գործածուածներն ալ հարկ է հոս Կարմիր Խաչի միջոցաւ միայն ղրկել, որպէսզի նախապէս հականեխուին։

4. — Պատրաստ զգեստէն աւելի նպաստաւորագոյն է զգեստցու նիւթ ղրկել, վասն զի հոն, տեղւոյն վրայ, գաղթականները տիկիններն կարող են իրենց պէտքին համաձայն պատրաստել, և այս կերպը աւելի գործնական ու աւելի օգտակար է անո՛ր համար մանաւանդ որ՝ այր մարդու զգեստէ աւելի կիներու և աղջիկներու զգեստի պէտք կայ։

5. — Ով որ կը փափաքի մեծաքանակ իրեղէն նուիրել, լաւ կ'ըլլայ որ նախապէս նամակով կամ անձամբ տեղեկութիւն ուզէ մենէ կամ Կարմիր Խաչէն՝ իմանալու համար թէ ամենէն աւելի ի՞նչ բանի անհրաժեշտ պէտք կայ։ Այսպիսիներուն, իբրև դիւրութիւն, կը կանխենք այժմէն յայտնել թէ՝ ներկայիս անհրաժեշտ պէտք կայ, անկողնի, վերմակի, զգեստցու նիւթերու, օճառի, լապտերի ու մոմի, սափորի, մետաղէ բաժակի, պնակի, դգալի, հողէ կամ մետաղէ փոքրիկ վառարանի, մկրատի եւ կարի մեքենայի ևլն։

Այս կարգի իրեղէններ որչափ որ բաւական հայթայթուած են ալ ցարդ, այսու ամենայնիւ 5000 անձերու պատսպարման և սնուցման գործը ինքնին շատ մեծ ըլլալով, ըստ այնմ պէտքը մեծ է և շարունակական։

Կը խնդրուի մասնաւորաբար առատօրէն ուտեստեղէն ղրկել, որովհետև կառավարութենէն հայթայթուածը կենսապահիկ սնունդ մ'է միայն, և բազմաթիւ վատոյժ ծերերու, կիներու և փոքրիկներու առողջութիւնը պահպանելու համար անհրաժեշտ պէտք կայ փոքր ի շատէ կանոնաւոր կերակուրի։ Այս տեսակէտով, գաղթականներու երախտագիտութեան արժանի կ'ըլլան անոնք որ կը հաճին ղրկել պարկերով բրինձ, ոսպ, ձէթ, լուբիա, իւղ, շաքար, կարճեղեն, ճաւլիք, չոր պտուղ և այս կարգի ուտելիքներ։

6. — Որովհետև մտադրութիւն կայ ի մօտոյ կազմակերպելու փոքրիկ աշխատանոցներ, ուր մեր գաղթականները կարենան իրենց արհեստները բանիլ, և այս ձեռնարկը կը կարօտի կարևոր գումարի, կը խնդրուի յատուկ մտադրութիւն ընծայել այս ամենակարևոր կէտին։ Ազգ. Իշխանութիւնը որոշած է արդէն կազմել մասնաւոր մարմին մը, որ պիտի զբաղի այս հարցով, ուստի և փափաքելի է որ այս նպատակին ծառայելու համար ըլլին մասնաւոր նուիրատուութիւններ և ղրկուին մեր անուան։

7. — Ոչ ոք իրաւունք ունի, առանց արտօնուած ըլլալու, ինքնագլուխ նուիրահաւաքութեան կամ վիճակահանութեան ևլն. ձեռնարկելու։ Առաջնորդա-

րանս, երբև Ազգ. իշխանութիւն, որ առաջի կառավարութեան և ազգին իրօք և իրաւամբ պատասխանատու վերին մարմինն է ազգային գաղթականներու կեանքին ու գործերուն, ինք միայն կրնայ, յետ պարտ ու պատշաճին, այդ կարգի ձեռնարկներու համար հարկ եղած արտօնութիւնն առնալ և տալ։ Հակառակ կերպով կատարուած շարժումներ կը վնասեն ընդհանուր կարգապահութեան և գաղթականներու օգտին, որուն անշուշտ չկրնար փափաքիլ ո՛չ մէկ ազգային։

Առաջնորդ Հայոց Եգիպտոսի
ԹՈՐԳՈՄ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Գահիրէ, 8 Հոկտ. 1915

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՀԱՅՈՑ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԻԱՑ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՆՊԱՍՏԸ ՀԱՅԵՐՈՒՆ

Հոկտ. 8 Թուականաւ Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն թէ Ամերիկեան-Հայկական Նըպաստից Յանձնախումբը, որ կազմուած էր Հ. Բ. Ը. Միութեան Նպաստից կեդր. Յանձնախումբին ջանքովը, 100,000 տոլար ղրկած է Պոլսոյ Ամերիկեան դեսպանին՝ յատկացնելու համար Թուրքիոյ տառապեալ հայոց պէտքերուն։

Նոյնպէս Բարիզի «Էնֆորմասիօն» Թերթը Հոկտ. 4ի Թուականաւ հեռագիր մը առած է իր Նիւ-Եորքի Թղթակցէն՝ որով կը հաղորդուի թէ Միաց. Նահանգաց կառավարութիւնը հրահանգ տուած է իր Պոլսոյ դեսպանին յայտարարելու Թուրք կառավարութեան թէ այն պարագային ուր Հայոց դէմ հալածանքը չը դադրեցուցուի, Միաց. Նահանգները պիտի ստիպուին իրենց դիւանագիտական յարաբերութիւնները խզել Թուրքիոյ հետ։

ՉՈՐՍ ՎԱԳՈՆ ՀԱՅ ՄԱՆՈՒԿ

Բուխարեստից հեռագրում են, թէ ըստ մասնաւոր տեղեկութիւններին, որոնք ստացվել են Կ. Պոլսից, վերջին օրերս Թիւրքաց մայրաքաղաքն են բերվել 4 վագոն հայ երեխաներ, որոնք Անատոլիայի վերջին ջարդերի ժամանակ կորցրել են իրանց ծնողներին։ Թիւրք կառավարութիւնը կարգադրել է այդ երեխաներին կրթութեան յանձնել Թիւրք ընտանիքներին, յոյս ունենալով այդպիսով Թիւրքացնել նրանց։ Դրան եռանդուն կերպով հակառակում է հայոց Պատրիարքը, որ պահանջում է որբերին յանձնել Հայկական Բարեգործական Ընկ. կամ իրան խնամքին։ Կ. Պոլսի հայկական շրջաններում տիրում է խորին յուսահատութիւն։ (Մշակ)

ՎԱՆԸ...

. Վանի առաջին նահանջի և փախուստի ժամանակ 8000 հոգի փախել էին դէպ ի Սալմաստ երկու գծով — Բերկրիկալէի գծով, միւսը Խոշապի գծով։ Առաջին գծով եկողների Թիւը հասնում էր մօտ 3000ի, որոնք անցել էին Սարայի վրայով Ղօթուր, ուր նրանց վրայ յարձակվել էին միլանցի և մուկուրցի քիւրդերը։ Այդ եկողները իրանց հետ բերել էին ոչխար մօտ 10000 գլուխ, տաւար և տնային իրեր, բայց յիշեալ քիւրդերը յարձակվելով ամբողջովին կողոպտել էին։ Սպանվածների և վիրաւորների Թիւը 600ի է հասնում։ Միւս 5000ը գնացել էր Խոշապի գծով և նրանց տեղաւորցրել էին Բարթուղիմէոսի առաքեալի վանքի շրջակայքում։

անցան նորեկ զօրքեր. նրանց գնալուց յետոյ փախստականների մէջ սկսեց տարածվել խօլերան։

... Օգոստ.ի 19ին Ներսէս եպիսկ.ը իր խմբով գնաց Բարթուղիմէոսի վանքը՝ այդտեղ եղած փախստականներին ևս օգնելու։ Որոշվեց յետ ուղարկել փախստականներին, Թւով 6500 հոգի Վան, համարելով այս քաղաքն

արդէն ապահով։

Սակայն օգոստ. 26ին

այդտեղ գտնված հայերը, որոնք նոր եկած են լինում զանազան տեղերից, ստիպված են լինում նորից փախչել՝ մի մասը (Մշակ)

Հայկական ճակատէն

Լոնտոն 12. — Կովկասի Ռուս. բանակին վերին հրամանատար Նիքօլա Մեծ Դուքսը Հայկական ճակատը մեկնեցաւ։ Մօք.

ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԱԶԳ. ՇԱՀԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ

Ա. եւ Բ. ցուցակ Մարսիլիայի

Տիարք՝ Ֆրանք

Ռմն 600, Սարգիս Կիւմշեան, Արման Թիւրապեան և ընկ., Միհրան Թէքեան՝ 300ական, Սալըրեան եղբ., Յ. Չէչեան, Յ. Պալթաեան, Յակոբ Տօնիկեան՝ 100ական, Մկրտիչ Տէր Աթանասեան, Մ. Զաքմաքճեան, Յակոբ Կարապետեան՝ 50ական, Մ. Փորթուքալեան 20, Լ. Նիկողոսեան 20, Ռմն 5։

Յ. Վէմեան (Ալժէ) 200, Բ. Վիրապեան 100, M. Garibaldi, A. Papadopoulos, Գ. Սողոմոնեան, Ս. Սողոմոնեան, Կ. Եզեկիէլեան՝ 50ական։ Գ. Աստուածատուր 40, Ն. Միրունեան, Մ. Պալըգճեան, Ղ. Չպուքեան, Մ. Քէօսէեան՝ 20ական։ Ղ. Գրիգորեան, Մ. Յ. Կաթողիկոսեան, Բ. Մրտիկեան, Ս. Ակիմեան, Գ. Հաճնեան՝ 10ական։ Ե. Անանիկեան 5։

Համագումար՝ 2820

Ցաւով կ'իմանանք թէ՛ Տիկ. Պօղոս փաշա Նուպար ամիսէ մը ի վեր անկողնոյ կը ծառայէ Էքս-լէ-Պէնի մէջ։ Վսեմ. Պօղոս Նուպար փաշա, որ ինչպէս ամէն առաջ ծանուցած էինք, Հռոմ պիտի մեկնէր՝ հարկադրուած է յետաձգել իր ուղևորութիւնը Տիկնոջ հիւանդութեանը պատճառաւ, որուն արագ և կատարեալ ապաքինում կը մաղթենք։

Ակնարկելով «Արև»ի 30 օգոստ. Թիւով հաղորդուած տեղեկութեան մը, վերջերս ծանուցած էինք թէ Պօղոս Նուպար փաշա հուանօրէն սեպտ.ի վերջերը Լօնտրա կը մեկնի «պատասխանելու համար Լորտ Բրիչէյի հրաւէրին»։

Արդ, մեր ընթերցողներէն ոմանք, որ առիթ ունեցած չէին «Արև»ի վերոյիշեալ Թիւը կարդալու, այնպէս հասկցուցիր են թէ՛ Ն. Վսեմութիւնը յատկապէս Լօնտրա հրաւիրուած է Լորտ Բրիչէյի կողմէ։

Իրողութիւնը այն է որ այդ հրաւէրը Պօղոս փաշայի ուղղուած է ոչ թէ Բարիզ, այլ ի Լօնտրա, Ն. Վսեմութեան առաջին ուղեւորութեանը առթիւ, բայց այնպիսի Թուականի մը երբ այս վերջինը արդէն Բարիզ վերադարձած էր։

Տիար Լեւոն Մկրտիչեան, «Արև»ի արտօնատէրն ու աշխատակիցը, որ 4 ամիսէ ի վեր Եւրոպա կը գտնուէր Ազգ. Պատուիրակութեան Նախագահին անձնական քարտուղարի պաշտօնով, նախընթաց օր Բօր-Սաիտի ճամբով քաղաքս վերադարձաւ։

Րէֆորմ իր այսօրուան Թիւին առաջին էջին մէջ կը հրատարակէ «Արև»ի աշխատակցին՝ փրանս. նուայրն սպայ Տ. Թ.ի ընդարձակ նկարագրութիւնը, «Մուսա Տաղի Հայկական ասպատմութիւնը» վերնագրով, որ «Արև»ի 64րդ Թիւին մէջ լոյս տեսած յօդուածին բնագիրն է։

Նոյնպէս, Մարսէյլի Բրրի Մառսէյէ Թերթը, իր Հոկտ. 2ի Թիւին մէջ Տ. Մ. Կիւմշեանի Թարգմանութեամբ կը հրատարակէ «Արև»ի առաջին տեղեկատուութիւնը Սուէտիոյ կռուողներուն յիանօրեայ դիմադրութեան և ազատման պարագաներուն վերաբերմամբ։

Աղեքսանդրիոյ Պօղոսեան Ազգ. երկսեռ վարժարանի ուսուցչութիւնն ու աշակերտութիւնը ձեռնարկած են դպրոցական հանգանակութեան մը՝ Սուէտիոյ հայ մանուկներուն դպրոցական պէտքերու հայթայթումին նպաստելու. հանգանակով, և կը խնդրեն որ տեղւոյս կրթասէր ազգայիններէն անոնք որ դրամական, ինչպէս նաև գրենական տարբերականներու — Թուղթ, գրիչ, մելան, քարտէս, տետրակ, քանակ ևլն. — օգնութիւններ ընելու փափաքին ունին, իրենց այդ նուէրները բարեհաճին միացնել վարժարանի նպաստին, ուղղակի ղրկելով տեսչարան տնօրէնութեան հասցէին։

Դպրոցական այս հանգանակութեան մէջ աշակերտներու մասնակցութիւնը կամաւոր է, բայց ուսուցչ. մարմինը վստահ է որ ոչ մէկ ծնողք պիտի ուզէ զրկել իր զաւակը այս ազնուացուցիչ արտայայտութենէն, հոգ չէ թէ աննշան մասնակցութիւնով մ'իսկ եղած ըլլայ։

Գահիրէի Ոսկերչաց Նպաստ. Մասնախումբը կը ծանուցանէ Պատ. հասարակութեան որ առժամապէս գաղրեցուցած է իր հանգանակութեան գործը ի նպաստ գաղթականներուն, սպասելով նկատի առնելով ներկայ ամսոյ 8ին Ազգ. Առաջնորդարանի պաշտ. յայտարարութիւնը, յարմար չէ տեսած մասնակի գործել մինչև ցնոր տնօրինութիւն։

Գահիրէի ազգայիններէն Տիար Յակոբ Յակոբեան Ազգ. Առաջնորդարանի միջոցաւ նուիրած է՝ 50 անկողին երկուհոգինոց, 50 վերմակ և 50 բարձ։

Միթ-Կամրի մեջ ձեռամբ Տ. Հրանտ Ազատեանի կատարուած «փոխան վերմակի» հանգանակութեան ցուցակը.

Ա. և Բ. ցուցակ

Տիարք՝ Լեւոն Կիւլմէզեան 240, Գ. Սարաֆեան 100, Օրիորդ՝ Թագուհի Սարաֆեան 40, Բերուզ Սարաֆեան 20, Ֆէլօմէն Սարաֆեան 20։ Տիարք Գ. Սարաֆեան 20, Տքթ. Գըլըճեան 100, Միսաք Աղաճանեան 100, Տիկ. Աղաճանեան 40, Գրիգոր Խանըգեան 100, Մուսթաֆա Խաթապ 100, Տքթ. Ահմէտ էֆ. Սաարդ 50, Եուսուֆ պէյ Րըլ էլ Փար 100, Տքթ. Շօէր Ապտալլահ 100, Ստեփան Չէքոնէլեան 40, Արամ Փոթեան 40, Սերոբէ Պետրոսեան 20, Եանի Լիքուրիս 40, Կօրկի Բուջինօ Հալեան 20, Տքթ. Նիքօլախոս 10, Տքթ. Բիթաքօս 10, Իլիաս Լիքու 10, Ցոյն պախալ մը 5, Խալիլ էֆ. Նամաս 40, Հաննա էֆ. Ֆարահ 10, Հօսնա Աղատեան 300, Տիկ. Աղատեան 200, Պաղտասար Ջօրեան 20, Եղիսէի Դալալադեան 20։

Համագումար՝ Ե. Դ. 1915

Ս. Դ. Հնչ. Կուս. Փարամազ մասնաճ.ի Վարչութիւնս հրապարակ հանած է Կովկասի ճակատին վրայ հայրենիքի ազատութեան համար կռուող Հնչ. կամաւորներու և սպաներու խմբանկար քարթերը, հատը 1 Թարիֆէի։

Կը ծախուի «Արև»ի գրուիչներու և Օբերայի հրապարակը լրագրավաճառ Տ. Հունիկի մօտ։ Հետզհետէ հրապարակ պիտի ելլեն նորանոր տեսակներ, փախստականներ Բող հանճին դիմել վերոյիշեալ ցոյց տրուած տեղերը։

Հ. Ե. Փ. ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ (Գահիրէ)

Կիրակի առտու ժամը 10.45ին Տիար Խ. Յ. Կիւղէլիմեան պիտի խօսի Բօր-Սաիտի հայ գաղթականներէն իր կրած տպաւորութիւններուն վրայ։

Մեր վերջին թիւով ծանուցուած նշանախօսութիւնը պէտք է կարդալ՝ «Օր. Նուարդ Յ. Յովսէփեան եւ Պ. Միքայել Պ. Խաչատուրեան՝ Խօսեցեալք»։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԵՐ

ԱՒՍՏՐՕ-ԳԵՐՄԱՆ-ՊՈՒԼԿԱՐ ԽՈՒԺՈՒՄԸ ՍԵՐՊԻՈՅ ՎՐԱՅ

Լոնտոն, 12. — Աւստրիական պաշտ. զեկոյց մը կ'իմացնէ թէ աւստրիական զօրքերը Պէլկրատի մէջ 9 ծովային Թընդանօթ գրաւեցին։ Նոյն զեկոյցը կ'աւելցնէ թէ Աւստրիացիք Սէմանտրիայի և Բրօժարէվացի մէջ նոր յառաջխաղութիւններ կատարեցին, բայց իրականութեան մէջ Աւստրօ-գերման յառաջացումը խիստ դանդաղ է։

Լոնտոն, 11. — Աթէնքէն լուր կուտան թէ Գերմանացիք ձէբլին մը ղրկած են Սօֆիա։ Մօք.

Ամսթերտամ, 13. — Պէրլինէն զեկոյց մը կ'իմացնէ. «Սերպերու դիմադրութիւնը միմիայն Թեթևօրէն կը կասեցնէ մեր յառաջխաղացումը։ Քաղաքին արևելեան մասին մէջ յարձակմամբ գիւղ մը առինք։ Պէլկրատի հարաւակողմէն միայն 35 և Դանուբէն մէկքանի մղոն հեռաւորութիւն ունեցող Բօզարէվաքի դէմ մեր յարձակումը նպաստաւորաբար յառաջ կ'երթայ»։ Ռ.

Լոնտոն, 13. — Սերպ պաշտօն. զեկոյց մը կ'իմացնէ թէ Պուլկարները Զայէչարի և Պրաչօվօյի մէջ սերպ դիրքերուն վրայ յարձակած բայց ետ մղուած են։ Մօք.

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ ՍԵՐՊԻՈՅ ՄԷՋ

Բարիզ, 13. — Նիշէն 10 Թուակիր հեռագիր մը կը յիշատակէ թէ Պէլկրատը շրջապատող բլուրներուն վրայ յամառ կռիւ մը կը մղուի։ Լերան կատարներ գրաւուեցան և վերագրաւուեցան՝ մինչդեռ հրետանին երբէք օր չդադրեցաւ գործելէ։ Սերպերը առաւօտուն Թօբօհիդերի շրջականերուն վրայ հաստատուած լաւ դիրքերուն տիրանալով Գերմանացիները Պէլկրատի մէկ արուարձանին վրայ ետ նետեցին։ Կռիւը անողոքաբար կը շարունակուի։ Թշնամին քաղաքին վրայ 50,000 ռումբ արձակեց, չխնայելով ո՛չ հիւանդանոցի ո՛չ եկեղեցիի։ Ամենակիզ քանդուեցաւ և տաճարին մէջ ապաստանած հարիւրի չափ հրեայ ընտանիքները կամարներուն տակը մնացին։ Ֆրանս. հրետանիին մարտկոցներէն մէկը մայրաքաղաքին պաշտպանութեան մասնակցեցաւ։ Բրիտանական զինուորներ իրենց մեծ հրետանիով Թշնամւոյն խիստ ծանր կորուստներ պատճառեցին և Դանուբի վրայ երկու ազդանաւ ընկղմեցին։ Ռ.

Բարիզ, 11. — Լոնտոնի Պուլկար դեսպանը իր անցագիրները ստացաւ։

Աթէնք, 12. — Պ. Վէնիզէլոս ճառախօսութեան մը միջոցին յայտնեց թէ Դաշնակից պետութիւնները իրեն ապահովցուցած էին Եղէականի կղզիներուն Յունաստանի վերադարձուիլը։ Ռ.

Բարիզ, 13.— Թղթակից մը կ'իմացնէ թէ Իտալիա Սելանիկի մէջ դաշնակից զինուորներու փոխադրութեան և ցամաք հանուելուն աջակցելու վրայ է։ Իտալ. զինուոր. կցորդը այնտեղ ընդհ. սպայակոյտի պետին հետ կը խորհրդակցի։ Թերևս Իտալիա վճռէ Պալքաններու մէջ կատարուող պատերազմին գործնականապէս մասնակցիլ, ինչ որ կացութեան հիմնական բարեշրջումը յառաջ կը բերէ։ Միւս կողմէ՝ գերման Թերթերը լուր կուտան թէ Դաշնակիցները կը պատրաստուին Տէտէաղաճի մէջ զինուոր ցամաք հանել և թէ Ռուսք պատրաստ են Պուլկարիոյ վրայ յարձակելու։ Ռ.

Լոնտոն, 12. — Ռուսիա վաղը չորեքշ. Պուլկարիոյ վրայ յարձակիլ պիտի սկսի։ Մօք.

ՌՈՒՄԲԱԶԷՆՆԵՐԸ ԳՈՐԾԻ ՎՐԱՅ

Լոնտոն, 11. — Պուլկար ռմբաձիգներու խումբ մը Տիմիրղօվի մօտ Սելանիկի և Իւսքիւպի միջև գտնուած երկաթուղւոյ գիծը օդը հանեց։ Մօք.

Լոնտոն, 12. — Պուլկարական խումբեր Ուսումբուլճինայի վրայ ասպատակութիւններ ըրին։ Յունական զօրքերը կարծելով թէ կանոնաւոր զօրքեր են անոնք, չէզոքութիւնը խզեցին, որուն յաջորդեց զօրաւոր կռիւ մը։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ

Լոնտոն, 11. — Ռումէն կառավարութիւնը Գերմանիայէն և Աւստրիայէն իրենց զօրաբանակներուն միանալու համար եկող Պուլկար զինուորներուն արտօնել առաջին հողէն անցնիլը, ըսելով թէ զանոնք իբր գերման զինուորներ կը նկատէ։ Մօք.

ՍԵՒ ԾՈՎՈՒ ՄԷՋ

Լոնտոն, 13. — Ռուս նաւատորմը Սև ծովու Պուլկար ծովեզերքներուն վըրայ մեծ գործունէութիւն ցոյց կուտայ։

Լոնտոն, 11. — Բեթրօկրատէն կ'իմացնեն թէ գերման հին ընդծովեայ մը Սև ծովու մէջ փոթորիկի մը պահուն ծովամոյն եղաւ։ Մօք.

Արեւելեան ճակատէն

Բեթրօկրատ, 13. — Կը հաշուուի թէ առնուազն երեք Թշնամի զօրաբաժին փոխուստի մատնուած է Սթրիբայի վըրայ։ Հիւսիսակողմի կացութիւնը փառաւոր է։ Տվինսքի քաղաքապետութիւնը հոն վերադառնալու վրայ է և հանրային սպասարկութիւնները, հեռագիր ևլն., հաստատուած են Ռիկայի և Տվինսքի միջև։ Գերմանացիք Տվինսքէն դէպ ի ետ նետուեցան, ինչպէս բոլոր կէտերուն վրայ, զանազան տեղերու մէջ բազմաթիւ մղոններու հեռաւորութեամբ։ Ոչ մէկ տեղ Թշնամին 10 մղոնէն աւելի մօտ կը գտնուի, մինչդեռ Տիման լճին հարաւակողմը Ռուսք գոռ... մօտենան Տվինսք-Վիլնա երկաթուղւոյ գծին։ Ռ.

ՖՐԱՆՍ ԴԱՀԼԻՃԸ

Բարիզ, 14. — Երեսփ. Ժողովին մէջ, ի պատասխան Պ. Բէնըրվէի հարցադրման, Պ. Վիվիանի նախ հաստատեց Արտ. Գործոց նախարար Տէլքասէի հրաժարումը (որուն պատճառն ինք բացատրած է) և աւելցուց թէ դահլիճին և նախարարին միջև անհամաձայնութիւն յառաջ եկած չէր։ Այն ատեն Պ. Բէնըրվէ կառավարութենէն պահանջեց Սելանիկի զինուորական արշաւանքին յատակագիծը հաղորդել Երեսփ. Ժողովին և կառավարութիւնը մերժեց իր վարկանիշներուն համար։ Պ. Վիվիանի մերժեց, բայց հաւաստեց թէ կատարուած պատրաստութիւնները լաւ արդիւնքներու պիտի յանգին։ Կառավարութեան յայտարարութիւններուն վստահութիւն յայտնուեցաւ 9ի դէմ 372 ձայնով։ Հ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Սերպ ճակատէն

Նիշ, 14. — (Պաշտ.) Սերպերը Սմետերվօն (Սեմենդրիա) պարպեցին։ Թշնամին Սմետերվօյի մօտ Լիբան գրաւեց, ծանր կորուստներ կրելէ յետոյ։ Հ.

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԶԻՆԱԳ. ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Աթէնք, 14. — Սերպիա Յունաստանէն պահանջած ըլլալով պատերազմին մասնակցիլ, Յունաստան պատասխանեց թէ ներկայ պարագան դաշնագրին մէջ նախատեսուած «միջազգային պատճառ»ը չի բնորոշեր։ Ներկայ պայքարը Պալքանեան պատերազմ մը չէ այլ ընդհանուր խառնակութեան մէկ դրուագը։ Հ.

ՊՈՒԼԿԱՐ ԶՐՄԵՂԱՆՔԸ

Պուքրէշ, 15. — Պուլկարիոյ դեսպանը Ռումէն կառավարութեան զեկոյց թէ Սերպերուն Պիւլպէնսիլի վրայ կատարած յարձակումին հետեւանօք Պուլկարիա Սերպիոյ դէմ պատերազմ յայտարարած է։ Հ.

Բեթրօկրատ, 15.— Ռուսիոյ մէջ զօրակոչի հրաման ստացող 50,000 Պուլկար զինուորացուներ Ռուսիա մնացին։ Հ.

Սելանիկ, 15. — Եօթը հազար Պուլկար զինուորներ զինուորական վիճակի մէջ դասալիք ըլլալով Ռումէն սահմանագլուխը անցան։

ԻՏԱԼԻՈՅ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

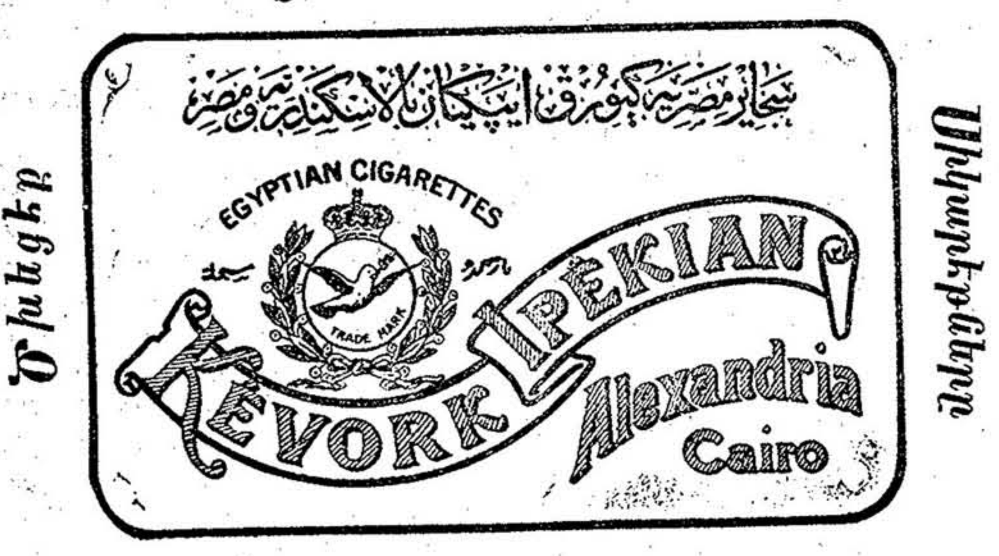
Լոնտոն, 13. — Պ. Սոննինօ ... Հռոմ կը վերադառնայ քաղաքուրին եւ սպայակոյտի պետին այցելելէ վերջ։ Նախարարաց խորհուրդին պիտի հաղորդէ Պալքանեան կռիւին Իտալիոյ մասնակցութեան մասին կայացած որոշումը։ Ռ.

Արեւելեան ճակատէն

Բեթրօկրատ, 14.— (Պաշտօն.) Շլօքպէրկի շրջանին բարձունքները գրաւեցինք եւ Իգսիկ Տրիսվիարքի հիւսիսակողմի լիճերը բաժանող պարանոցէն անցանք։ Դրաւեցինք Ալեքսանտրիայի ագարակը, Սփիրի ձախ եզերքին վրայ Ռուսթակէլ եւ Քասօլքա գիւղերը եւ Սրիփայի վրայ Կէյօրոնքա գիւղը։ Մեր հեծելազօրքը թշնամիին վրայ խուժելով տապալեց եւ զայն փախուստի մատնելով երեք խրամատային գիծերէ անցաւ։ Թշնամւոյն նախատին զանազան կէտերու դէմ մղած յարձակումները ետ մղուեցան։ Հ.

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ Տպարան
Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
Imp. Economique, AleX.

ԳԷՈՐԳ ԻՓԷԿԵԱՆ

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ ԱՄԷՆ ՏԵՂ

ԱՆԴՐԷԱՍ ՄԿՐԵԱՆ
ՆԿԱՐԻՉ–ՆԵՐԿԱՐԱՐ

Րիւ Սէզօսթրիս, 1 (Ցունաց Ավէրօֆ աղջկանց վարժարանին նունւ)

18 տարիէ ի վեր Աղեքսանդրիա հաստատուած եմ։ Ներկի, զարդանկարի, Նշանատախտակի [Թապէլա], իւղանկար պատկերներու եւ լուսանկարչական ֆօներու վերաբերեալ կատարած աշխատութիւններովս գոհ թողուցած եմ Եւրոպացի յաճախորդներս։ Գիները՝ միշտ Ալաբաներէն սուղ, իսկ Եւրոպացի արհեստակիցներէս աժան են։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Արիեան-Փափազեան
ԳԱՀԻՐԷ

Օբերայի հրապարակ, Կալուած Զօկէպի
Թէլէֆօն 23.56

Կ'ստանձնեն զետեղումներ ելեքտրական լոյսի եւ օդային կոչի։ Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ լոյս արտադրող առարկաներու։

Խնամեալ աշխատութիւն, խիստ չափաւոր գին։

Տօքթ ՂԱԶԱՐՈՍ ԱՐԹԻՆԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՄՈՒՍՔԻ, ՇԱՐԱ ՊԷՅՏ ԷԼ ՆԱՀՏԷՅՆ ԹԻՒ 10, ԳԱՀԻՐԷ
ԹԷԼԷՖՕՆ, ԹԻՒ 35-37

Հիւանդներ կ'ընդունի առաւօտեան ժամը 8էն մինչեւ իրիկուան ժամը 7ը։

Ակռաները կը մաքրէ ու կը քաշէ առանց ցաւի։ Ակռաներու համար ոսկիէ, քաուչուէ կամ Ամերիկեան վերջին գիւտ եղող ուրիշ տեսակ նիւթերէ քուրօն կը շինէ առանց զզանակի կամ քիմքի վրայ բան մը գնելու։

Բոլոր գործերը մաքուր եւ եղծի մօք կը կատարուին։

Մարդ կեանքին մէջ անգամ մը ծախսելով կ'ազատի ակռաներու անտանելի ցաւերէն եւ հանգիստ կ'ապրի։

Գիները խիստ չափաւոր են։ Մասնաւոր ակռայի դեղեր ալ կը ծախուին։

ՓԱՍԹԻԼ ՆԱԼԹԷՐ
(PASTILLES NALTHER)

ՀՐԱՇԱԼԻ ԴԵՂԱՀԱՏԻԿ

Հացի չափ կարեւոր ամեն անձի համար

Գնդութի՞ւն ունիս թէ փորհարութիւն, ստամոքսի տկարութի՞ւն թէ անմարսողութիւն, ջերմէ՞ կը տառապիս թէ անքունութենէ, հարբո՞ւխ ունիս թէ յօդացաւ։

Գործածէ՛ եւ պիտի օգտուիս անպայման։

Դարման է՝ 34 տեսակ հիւանդութիւններու, որոնք մանրամասնուած են յայտագրին մէջ, որ կը գտնուի իւրաքանչիւր տուփի հետ։

Գիներն են սա աժան Ե.Ղ.
Տփիկը (որ կը պարունակէ 67 հատ) 10
Տուփը (որ կը պարունակէ 3 տփիկ) 20

Թղթատարով առաքման համար պէտք է միասին ղրկել նաեւ երկու ղրշ.։

Ամերիկեան այս դեղահատիկը պատրաստուած է յայտնի բոյսերու եւ արմատներու հիւթէն եւ օգտակարութիւնը հաստատուած է բժշկական կաճառներէ։

Անձնապէս փորձելէ եւ օգտուելէ վերջ միայն ստանձնած է Եգիպտոսի ընդհանուր ներկայացուցչութիւնը՝ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ԹՈՎՄԱՍ, որուն կարելի է դիմել, փոքր թէ մեծաքանակի համար, անձամբ կամ քարդ փոստալով հետեւեալ հասցէին

82, Rue Guinenet Charkas (Boulac)
c)o Ecole Arménienne
B. P. 1079 Le Caire (Egypte)

ՊԱՆՔՕ ՏԻ ՌՕՄԱ
Banco di Roma

Հաստատեալ 1880ին

Դրամագլուխ, 200,000,000 ֆրանք ամբողջապէս վճարեալ

ԸՆԴՀ. ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ — ՀՌՈՄ

Կեդրոնավայրք.—Փարիզ, Ճէնովա, Նափօլի, Թուրինօ, Ֆիօրէնցա, Աղեքսանդրիա, Կ. Պոլիս, Պարչելօն, Գահիրէ, Մալթա, Ափրիկեան Տրիպոլիս

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՔ

Ալպա
Ալպանօ Լացիալէ
Արէցցօ
Ավէցցանօ
Պէնդագի
Պրաչչիանօ
Մօնթէ Քաթինի
Գանէյի
Գաւթէ Նուօվօ
Գօրնէթօ Թարքուինօ
Էրնա
Ֆարա Սապի
Ֆէրմօ
Ֆօսանօ
Ֆրասքաթի
Ֆրօսինօնէ
Լուքքա
Մօնտօվի
Մօնպլանշ
Օրպէթէլլօ
Օրվիէթօ
Բալէսթրինա
Բինէրօլօ
Սիէնա
Սուպիաքօ
Թարքալօնէ
Թիվօլի
Թօրրէ Անունծիաթա
Վէլլէթրի
Վիարէճճիօ
Վիթէրպօ

ՊԱՆՔՕ ՏԻ ՌՕՄԱ կ'զբաղի ամէն տեսակ սեղանաւորական գործողութիւններով, այսինքն արժեթուղթերու վրայ ավանս, Եւրոպայի եւ Եգիպտոսի կարեւոր քաղաքներուն վրայ փոխգիր, չէք եւ «լէթըր տը քրէտի», հեռագրաւ վճարումներ, Եգիպտոսի եւ Եւրոպայի վրայ պարտամուրհակներու գանձում, կտրօններու եւ վիճակահանութենէ շահուած պարգեւներու գանձում, Եւրոպայի եւ Եգիպտոսի մէջ պօրսայի հրամաններու գործադրութիւն, Արժեթղթերու պահպանութիւն, Ապրանքներու պահպանում եւ ավանսի գործողութիւն։

ՊԱՆՔՕ ՏԻ ՌՕՄԱ կ'ընդունի դրամական աւանդներ, ուզուած ատեն կամ որոշ պայմանաժամով վճարելի։

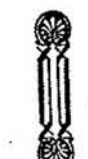
ՊԱՆՔՕ ՏԻ ՌՕՄԱ օտարականներու համար յատուկ մասնաճիւղ մը բացած է Մօնթէքաթինօյի համբաւաւոր ջերմուկները, ուր ամէն տեսակ սեղանաւորական դիւրութիւններ կ'ընծայուին յաճախորդներուն։

ԽՆԱՄՈՂԱԿԱՆ ՄԱՍՆԻԿ

Մասնաճիւղ Աղեքսանդրիոյ 9 Ֆրանքլինօ...

ՇԹԱՅՆԻ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Stein's Oriental Stores Limited

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ

ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՓՈՔՐԻԿ ԱՂՋԿԱՆՑ ՇՐՋԱԶԳԵՍՏՆԵՐ, ՊԼՈՒԶՆԵՐ ԵՒ ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ

Գլխարկներու, գլխանոցներու, սապիկներու, հօսեղէններու, ձեռնոցներու, կաւեայ առարկաներու, կօշիկներու, ներմակեղէններու, համբորդութեանց պիտոյքներու եւ ածելիներու առատ մթերք։

Գիները յոյժ չափաւոր եւ անմրցելի։

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ, ԾԽԱԽՈՏԻ
եւ Եգիպտական սիկարէթներու

ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
ԶԱԿԱԶԻԿ–ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Համբաւաւոր են իր Ապունիկմա (Աստղ) Ծխախոտները եւ Սիկարէթները

ՊԱՆՔ Տ'ՕՐԻԱՆ
Banque d'Orient
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ՝ ամբողջապէս վճարուած
Ֆր. 25,000,000

Կեդրոնատեղի ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սելանիկ-Իզմիր։ Գործակալութիւններ՝ Միթիլլի, Մանասթըր, Սերէզ եւ Զակազիկ։ Փոխ-Գործակալութիւններ՝ Պերկամա, Մաղնիսա եւ Սոմա։

ՊԱՆՔ տ'ՕՐԻԱՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւններ։

ՊԱՆՔ տ'ՕՐԻԱՆ կ'ընդունի դրամական աւանդներ, հետեւեալ տոկոսներով.

Հարիւրին	3	ի տես վճարելի	
»	3,50	9 ամիսէն	»
»	4	1 տարիէն	»
»	5	5 տարիէն եւ աւելի վճ.	

Նոյնպէս՝ խնայողութիւնը քաջալերելու համար հաստատած է Փոքր Խնայողութեանց յատուկ հիւղ մը որ կ'ընդունի Ե. Ղ. 20էն Ե. Ղ. 25,000 տարեկան հարիւրին 1 տոկոսով։

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆ
Շարա Ապու Տարտար թիւ 16
Սեփականատէր՝ Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

Կ'ստանձնէ ամէն տեսակ տպագրական գործերու պատրաստութիւնը, Գիրք, Տետրակ, Հաշուեցուցակ, Նամակագլուխ, Այցետոմս եւլն. չափաւոր գիներով։

Ցանձնարարութիւնք կը կատարուին խնամքով։

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ
ՔԱՐԻՒՂԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Աղեքսանդրիա, ՍԻՏԻ ՄԻԹՈՒԱԼԼԻ փողոց թիւ 40
(Արքարիեի մզկիթին դէմը)
Թէլէֆօն թիւ 38-45

Այս վաճառատունը կը հայթայթէ թէ Աղեքսանդրիոյ եւ թէ Ռամլէի մէջ ՄԱՆԹԱՇԷՖԻ հարազատ ռուսական եւ ամերիկեան՝ քեթրօլը, չափաւոր գիներով

Ապրանքները օրը օրին կը յանձնուին ամենայն կանոնաւորութեամբ։

ԴԻՄԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ։

ԴԵՂԱՐԱՆ ԱԼՊԻՕՆ
Թէվֆիք փաշա թիւ 29 Աղեքսանդրիա
Անգլ. պանդոկանոցին մօտ
Թէլէֆօն 24-95

Դեղագործ Ս. ՊՕՂՈՍԵԱՆ կը ծանուցանէ յարգոյ հայ հասարակութեան, բացումը իր նորահաստատ ԱԼՊԻՕՆ ԴԵՂԱՐԱՆԻՆ, Թարմ դեղերու նոր մթերքով մը։ Դեղերը կը պատրաստուին ամենամեծ խնամքով եւ ըստ կարելւոյն աժան, իսկ վկայեալ աղքատաց դեղերը առանց չահու։

ԱԼՊԻՕՆ ԴԵՂԱՐԱՆԸ ունի ամէն ժամանակ տրամադրելի մասնագէտ բժիշկներ ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

ԱԼՊԻՕՆ ԴԵՂԱՐԱՆը յաճախեցէք փոխանակ օտարներուն, եւ գոհ պիտի մնաք։

ԴԵՐՁԱԿՈՒՀԻ
ԱՂԱՒՆԻ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

Պապ-Սիտրա, Սուք-էլ-խանիմ, թիւ 159

Կը կարէ խիստ մաքուր եւ վերջին նորաձեւութեամբ։ Նաեւ կը դասախօսէ Եւրոպական կանոնով, գիները դիւրամատչելի են։

Գ. Ն. ՕՏԱՊԱՇԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Հաստատեալ 1902
Գահիրէ, Սրքէք Կէօիէ

Կը վաճառուին ամէն տեսակ կերպասեղէն, բրդեղէն, բամպակեղէն, տպածոյ, պաթիսթ, զէֆիր, մատաբօլամ եւ մանաւանդ դերձակներու պիտոյքներ, մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ։

Ներածմունք ուղղակի Եւրոպայէն։ Ապրանքներու տոկունութեան եւ գիներու չափաւորութեան մասին արդէն իսկ համբաւ առած այս վաճառատունը կ'արժէ անգամ մը այցելել։

առիթէն օգտուեցէք

ՍԱԿԱՐԱՆ

15 Հոկտեմբեր 1915

ԲԱՄՊԱԿ		Բացում	Փակում
	Նոյ.	18 25]32	18 27]32
	Յունվար	19 3]16	19 7]32
	Մարտ	19 5]8	19 19]32
	Նոյ.(1916)	18 3]8	18 15]32
ԲԱՄՊԱԿԻ ՀՈՒՆՏ			
	(3 ամիս)	105 20]40	105 20]40
	(2 ամիս)	107 10]40	107 10]40

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Գրէտի Ֆօնսիէ	1886	Ֆր. 291.—
» »	1903	» 241.—
» »	1911	» 248.—
Ռումէլի Երկաթուղի		» 134.—
Բանամա		» 91.50